

La petjada de l'abat Oliba esdevé producte turístic

Un mil·lenni després, l'empremta del bisbe i abat Oliba (Besalú, 971 - Sant Miquel de Cuixà, 1046) roman viva en el patrimoni arquitectònic i simbòlic associat a aquesta figura cabdal en el naixement de Catalunya. Bisbe de Vic i abat de Ripoll i Cuixà, Oliba també va fundar el monestir de Montserrat i va restaurar les ciutats de Manresa i Cardona.

En la commemoració del mil·lenari de la proclamació d'Oliba com a abat dels monestirs de Ripoll i Cuixà, les institucions del Principat i Catalunya Nord faran conèixer el llegat d'una de les figures amb més influència del seu temps en la gestació de la cultura catalana i un gran impulsor de l'art romànic. I serà a través del projecte europeu "Abat Oliba, fundador d'Europa", una iniciativa que té per objectiu de crear una ruta turística per una trentena de poblacions clau en la vida i obra de l'abat, que combini natura, història i cultura a l'entorn d'aquesta figura.

A banda i banda dels Pirineus.

El projecte serà enllestit abans del setembre del 2011, coincidint amb el desplegament del pla de dinamització turística Terra de Comtes i Abats. Es tracta del primer itinerari turístic i cultural transfronterer que unirà la Catalunya del Nord i la Catalunya del Sud amb el fil conductor de la vida d'Oliba. La ruta, que amb vehicle té una durada prevista de tres a quatre dies, unirà els monestirs de Montserrat i de Sant Miquel de Cuixà, passant per llocs de gran ressonància històrica, com ara Ripoll, Sant Joan de les Abadesses, Vic, Besalú, Elna, Toluges i Prada de Conflent.

El projecte és impulsat pel consorci Ripollès Desenvolupament, conjuntament amb la direcció general de Turisme de la Generalitat de Catalunya,

"Abat Oliba, fundador d'Europa" és la primera ruta turística i cultural transfrontera que el 2011 unirà els monestirs de Montserrat i de Sant Miquel de Cuixà, passant per indrets d'un gran valor històric, com ara Ripoll, Sant Joan de les Abadesses, Vic, Besalú, Elna, Toluges i Prada de Conflent.

el Consell General dels Pirineus Orientals i l'Associació de Sant Miquel de Cuixà. Té un pressupost total d'1.245.000, el 65% dels quals serà finançat pel programa Interreg de Cooperació Territorial Espanya-França-Andorra. El Departament d'Innovació aportarà al projecte una inversió de 360.000 euros en tres anys.

La ruta també és dissenyada per a excursionistes que prefereixin fer-la a peu. Per això serà senyalitzada al llarg de tots els punts de parada amb elements d'interpretació que oferiran una visió de la figura de l'abat Oliba i del seu context històric. En aquest itinerari, el visitant hi descobrirà el llegat cultural i patrimonial de l'abat, i recuperarà així la unitat geogràfica, històrica i cultural dels dos costats del Pirineu català a través d'un discurs coherent des del punt de vista del turisme cultural.

L'itinerari proposat tindrà forma de cercle, per tal que els turistes puguin escollir si volen arribar a Sant Miquel de Cuixà passant per Cardona, Berga i Puigcerdà, o bé per Vic.

Una figura clau per al país. Fill de comtes, retirat a la vida monàstica, el 1008 fou elegit abat de Sant Miquel de Cuixà i de Santa Maria de Ripoll. Era l'inici d'una notable trajectòria religiosa, política i intel·lectual. Amb ell arribà una de les etapes de màxima esplendor de Catalunya: fou un gran líder espiritual i conseller polític, creador i impulsor de la Pau i Treva, dinamitzador de la vida intel·lectual, amb *scriptoria* i biblioteques excepcionals.

A més a més, va consagrar una nova església del monestir de Ripoll i esdevingué un ferm vaiedor de l'art romànic. Ell donà nova vida a la muntanya de Montserrat, on creà el monestir. També va consagrar personalment les esglésies de la Pinya, Sant Pau de Pi, Sant Martí d'Ogassa, Sant Bartomeu del castell de Llaers, la Tossa de Montbui, Tous i el Saió, el Catllar o Santa Eulàlia de Riuprimer, entre més. Així mateix, va assistir la construcció de la de Sant Pere de Rodés i va intervenir a engegar la de la seu de Manresa i la de la part nova de Sant Martí del Canigó, entre més.

La contribució de l'abat Oliba al romànic català encara va molt més enllà, perquè és l'introduïdor de novetats constructives com ara les voltes de canó i la cúpula, les arcuacions llombardes, els grans campanars (de Vic, Ripoll, Cuixà, Fluvià, Casserres i probablement al Canigó) i les criptes (de Cuixà i Cardona), per exemple.

Des del punt de vista cultural, sota la direcció de l'abat Oliba les escoles dels monestirs catalans van viure una revifada potent. En els viatges constants, l'abat va contractar els serveis de diversos artistes i gramàtics perquè treballessin a les seves obres i escoles.

Cap a un turisme integral. El conseller d'Innovació, Universitats i Empresa, Josep Huguet, destaca que es tracta d'un producte "que aposta per un turisme basat en les emocions

i les sensacions, i no només en la contemplació d'una obra d'art”.

En aquest sentit, Huguet considera imprescindible la col·laboració del sector privat amb les administracions que impulsen aquesta ruta: “Unim territoris vinculats pel patrimoni i per l'abat Oliba, però la ruta requereix la col·laboració d'agències de viatges, restaurants i hotels per a cohesionar el producte i poder oferir paquets tancats als clients.” Per tant, ara que la ruta ja és dissenyada, els organismes impulsors comencen els contactes amb el sector privat.

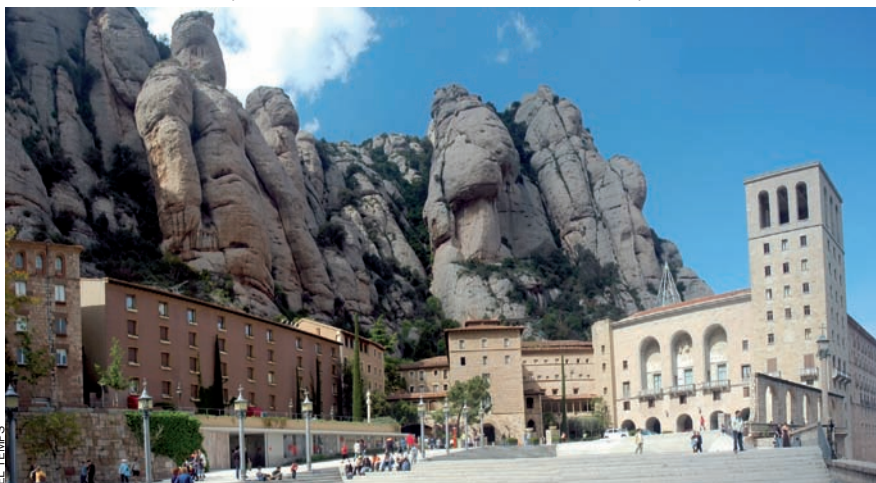
El conseller Huguet confia que aquesta nova ruta turística, la primera amb voluntat de continuïtat en el temps que travessa els Pirineus catalans, “serà una ajuda a la sostenibilitat econòmica i al desenvolupament integral dels territoris, respectant-ne la identitat, el paisatge i l'art”. La ruta posa en relleu el riquíssim patrimoni medieval de Ripoll, Sant Joan de les Abadesses i Vic, d'una banda, i el de Prada i Sant Miquel de Cuixà, d'una altra. Tot plegat, immersit en escenaris i paratges naturals que han esdevingut veritables icones catalanes: la muntanya de Montserrat i el Canigó.

D'una altra banda, Jordi Tourinyà, de l'Associació Cultural de Cuixà, destaca que la ruta de l'abat Oliba “és un primer pas per a consolidar el turisme d'identitat, que uneix el nord i el sud del país, un èxit que esborra fronteres i fa país, perquè l'abat Oliba també ha marcat la història de Catalunya Nord”.

L'embolcall del patrimoni. La ruta “Abat Oliba, fundador d'Europa” es complementarà amb diverses accions impulsades des del sector públic per aportar més qualitat a l'oferta turística. Es preveu d'adequar físicament els monestirs de Ripoll, Sant Joan de les Abadesses i Cuixà, per tal de garantir-ne l'accessibilitat a persones amb mobilitat reduïda. Segons el projecte que han presentat els impulsors, també és previst d'estudiar la restauració de la col·lecció i la biblioteca de Sant Miquel de Cuixà, a més de fer una recreació en 3 dimensions del monestir a l'època de màxima esplendor, per tal de millorar

A dalt, el monestir de Sant Miquel de Cuixà. A baix, el de Montserrat. Es tracta de dos punts clau en la vida de l'abat Oliba, que ara són el centre de la ruta “Abat Oliba, fundador d'Europa”.

- ST. MIQUEL DE CUIXÀ**
- St. Martí del Canigó
- Prada
- Vinça
- Toluges
- (Perpinyà)
- Elna
- Arles
- Banyols d'Arles
- (P de Serrabona)
- Prats de Molló
- COLL D'ARES**
- Molló
- Camprodon
- St. Pau de Segúries
- (Besalú)
- St. Joan de les Abadesses
- Ripoll
- Vic
- L'Estany
- St. Benet de Bages
- Manresa
- MONTSERRAT**
- Cardona
- Berga
- Puigcerdà
- Vilafranca de Conflent
- (Cornellà de Conflent)
- ST. MIQUEL DE CUIXÀ**

La ruta de l'Abat Oliba

vida i obra d'Oliba. Són una trentena de pobles i ciutats a banda i banda dels Pirineus que encara conserven alguna petjada de la presència de l'abat, bé en el patrimoni arquitectònic, bé en la història social i cultural.

Complement de productes existents. Serà la primera ruta turística transfronterera, però ja hi ha un producte turístic a la Catalunya central que gira a l'entorn de la figura de l'abat Oliba. Es tracta d'"Els camins del bisbe i abat Oliba", una ruta d'art romànic que uneix les comarques del Bages, Osona i Ripollès i que fa servir de fil conductor el bisbe i abat Oliba. Qualsevol dels pobles i ciutats que formen part d'aquestes comarques tenen o han tingut alguna església o edifici romànic. D'aquí ve que aquesta ruta miri de remarcar el valor d'aquest patrimoni arquitectònic com una eina per a cohesionar la Catalunya central. Constitueix l'argument idoni per a fomentar el reequilibri territorial i donar a conèixer el paisatge, la gastronomia, la tradició i tota l'oferta turística complementària de la Catalunya interior.

Gemma Aguilera

la interpretació històrica i artística de cara al visitant.

Al llarg del recorregut entre Montserrat i Sant Miquel, el visitant hi trobarà les especificacions necessàries per a completar l'itinerari, juntament amb elements interpretatius tecnològics en tres punts de la ruta (Prada, Toluges i Elna). Tot plegat es completa amb l'edició d'una guia turística dels llocs relacionats amb la

Al recorregut entre Montserrat i Cuixà, el visitant hi trobarà les especificacions necessàries per a completar l'itinerari

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Llocs

Nascudes de les entranyes de la terra mare, les mares de la terra assenyalen i perpetuen els llocs màgics més antics de la nostra terra. Ens recorden, cada any, que la terra és sagrada, ens fan girar la vista cap als seus indrets més sacres, i ens els fan adorar, els paratges i la terra: les santes fonts, els beneïts boscs, les adorades coves, les venerables muntanyes... Els llocs més sagrats, les imatges més venerades. Paratges tan meravellosos que no pre-

nen pas el nom d'una virtut o un dogma cristià, sinó del topònim del sant lloc, on es devien manifestar entre misterioses músiques i portentoses llums, a iniciats pastors o fecundants bous, on són invocades com a protectores de maternitats i fertilitats, des d'on provoquen cada any l'explosió de tota la nostra cultura: "Per ser font de viva vena,/ vos lloam a boca plena/ en la font de l'Avellà."

Són llocs que contenen tots els llocs. Punts de prodigis atractiu, d'especial magnetisme captivador i fascinant força tel·lúrica. Plàcids, encisadors, sants llocs –de *lucus*, bosc sagrat; oratoris primigenis–, on s'adrecen els camins i les passes, cada 8 de setembre, quan la natura, després del part de l'estiu,

es disposa a descansar. Les llegendes de la troballa de les nostres morenetes son insistent: les autoritats, des d'un entorn aspre i intricat, volen portar-les a poblat civilitzat i canònica parrò-

Mare de Déu del Puig.

quia, però la imatge sempre es reintegra a l'indret originari; si començaven a construir una ermita, els materials se'n volaven al terreny de la descoberta. Són imatges lligades a un espai concret; el siti és tan fonamental com la icona i l'adoració. Si es canviés el lloc, el ritu perdria significat. Fugen del temple oficial, tornen a l'alternatiu, a l'agrest i feréstec: "Us posaren en l'església/ i se'n tornareu a deshora."

Periodista